

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : B.12.0.KKG.0.19.01-584

Konu: Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve
Hayvan Hareketleri Kontrolü

24/02/2011 * 008114
GENELGE NO /2011- 06

A-GENEL PRENSİPLER

1. 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu yayımlanmış ve yürürlüğe girmiş olmakla birlikte, uygulamalara yönelik ikincil mevzuat henüz yayımlanmamıştır. Bakanlığımızca ikincil mevzuat (yönetmelik) yayımlanana kadar 3285 sayılı Kanun gereği yayımlanmış yönetmeliklerin uygulanmasına devam edilecektir.
2. 22 Ocak 2011 tarih ve 27823 sayılı resmi gazetede yayımlanan İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıkları ve Bildirimine İlişkin Yönetmelikte belirlenen **İhbarı Mecburi Hastalıklar Listesinde (EK-1)** yer alan hastalıklarla ilgili ihbarlar en hızlı şekilde ve titizlikle değerlendirilecektir.
3. Bakanlar Kurulunca, 5996 sayılı Kanun gereği belirlenmesi gereken tazminatlı hastalıklar ve tazminat oranları tespit edilene ve Bakanlığımızca bunlar arasından tazminat ödenecek hastalıklar belirlenene kadar, 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliği'nde yer alan tazminatlı hastalıklar ve tazminat ödenmesine dair hükümler uygulanacaktır. Ancak 5996 sayılı Kanunda açıkça belirtilmiş olan Yerel Kıymet Takdir Komisyonunun teşkili ile aşı ve serum uygulaması nedeniyle ölen hayvanlara ait hükümler uygulanacak, hastalık nedeniyle imha edilen hayvansal ürünler, yem, madde ve malzeme bedelleri, imha, nakliye ve dezenfeksiyon masrafları, mezbahalarda tespit edilen tazminatlı hastalıklar için tazminat ödenmesine dair hükümler uygulama Yönetmeliği yayımlanana kadar uygulanmayacaktır.
4.
 - **İl hayvan sağlık zabıtası komisyonu:** Vali veya görevlendireceği vali yardımcısı başkanlığında belediye başkanı, ticaret ve ziraat odaları başkanları, il sağlık müdürü, il jandarma komutanı, bakanlık il müdürü, hayvan sağlığı şube müdürü, bir il daimi encümen üyesi ve ticaret borsası bulunan illerde ticaret borsası başkanından,
 - **İlçe hayvan sağlık zabıtası komisyonu:** Kaymakam başkanlığında belediye başkanı, ilçe jandarma komutanı, sağlık grup başkanı, Bakanlık ilçe müdürü, resmi veteriner hekim ve ziraat odası başkanından,
 - **Belde hayvan sağlık zabıtası komisyonu:** Resmi veteriner hekim başkanlığında, Belde Belediye Başkanı ve mahalle muhtarlarından,
 - **Köy hayvan sağlık zabıtası komisyonu:** Resmi veteriner hekim başkanlığında köy muhtarı, ihtiyar heyeti ve köyün bekçi veya korucusundan,teşekkül ettirilecektir.

1. Ulusal Kalıntı İzleme Programı kapsamında uygulanmakta olan kanatlı hayvan ve etlerine yönelik kalıntı izleme çalışmaları etkinleştirilerek devam ettirilecektir. Bu

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü

kapsamda ticari etlik ve kanatlı hayvan çiftlikleri, süt çiftlikleri ve arı çiftlikleri 09.12.2005 tarih ve 2005/74 sayılı Genelge çerçevesinde kontrol edilerek, numuneler düzenli gönderilecek kalıntı, bulaşanlar veya kullanımı yasaklanmış maddelerin tespiti durumunda gerekli tedbirler alınacaktır.

2. Arı sevklerinde veteriner sağlık raporu düzenlenirken kovanlar mutlak suretle muayene edilecektir.
3. Arı İşletmeleri ve Sığır İşletmeleri 09.12.2005 tarih ve 2005/74 sayılı Genelge çerçevesinde, işletmelerde bulundurulacak olan "Veteriner Hekimin İlaç, Tavsiye, Uygulama ve Teslim Belgesi, Hayvanlara Uygulanan Veteriner İlaçları İçin Kayıt Belgesi ile Hayvan ve Hayvansal Kökenli Gıda İmha Tutanağı kontrol edilecek ve görülen belgeler "Görüldü" yazılarak denetimi yapan veteriner hekim tarafından imzalanacaktır. Denetim yapılan arı işletmeleri ve sığır işletmeleri ile ilgili sonuçlar da "Arı İşletmeleri ve Temel Petek Üretim Yerleri Faaliyet Raporu" (EK-14) ve "Sığır İşletmelerinde İlaç Kullanımı Kontrolleri" (EK-15) de yer alan formlar kullanılarak Temmuz ve Aralık aylarının 20'sine kadar Genel Müdürlüğe bildirecektir.

Ç- EĞİTİM, YAYIM, BİLGİLENDİRME VE BİLİNÇLENDİRME

1. Yetiştiricilerin arı sağlığında ruhsatsız ve veteriner hekimlerin kontrolü dışında etiket dışı ilaç kullandıkları veya ilaçları uygun zamanda kullanmadıkları bunun sonucunda da arı ürünlerinde kalıntı problemleri olduğu bilinmektedir. Yetiştiricilerle gerekli temas kurulacak ve eğitim çalışmaları yapılacaktır.
2. Bal arılarının zirai mücadele ilaçlarından en az etkilenmesini sağlamak amacıyla Hayvan Sağlığı Şube Müdürlükleri, Bitki Koruma Şube Müdürlüklerinden alacakları bitki hastalık ve zararlıları ile mücadele dönemlerine ait bilgileri illerinde konaklayan arıcılara aktaracaklardır.

D-SERBEST VETERİNER HEKİMLİK HİZMETLERİ

E-HASTALIK ÇIKIŞINDA CANLI HAYVAN VE HAYVANSAL ÜRÜNLERİN SEVKLERİNE İLİŞKİN ALINACAK KARANTİNA TEDBİRLERİ

1. Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyonunun kurulması,
 - 1.1 Hayvan sağlığının korunması amacıyla hastalıkla mücadele, hayvan hareketlerinin kontrolü ile hayvansal ürünlerin sevkine dair tedbirleri tespit etmek ve uygulamaya koymak üzere il/ilçe ve köylerde Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyonları kurulacaktır. Hastalıkla ilgili alınan kararlar ilgili İl/İlçe Müdürlüğüne duyurulacaktır. Hastalığın cinsi ve boyutuna göre alınan kararlar mücadele talimatına ilave olarak canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin bölgeye girişlerini kısıtlayıcı türde geniş kapsamlı ise tüm illere bildirilecektir.
2. Kordon altında hareket,
 - 2.1 Hayvan sahipleri nezdinde müşahedeye alınan kordon ve tecrit yerlerinden hastalıklı, hastalıktan veya bulaşmadan şüpheli hayvanlar ile bunların maddelerinin ve bulaşmaya vasıta olabilecek eşya ve yemlerinin çıkarılmasına ilgili mevzuata uygun olarak izin verilmeyecektir.
 - 2.2 Ancak kordon altından veya tecrit yerlerinden kesilmek üzere hayvanların çıkarılması gerektiği hallerde ilgili hayvan sağlık zabıtası komisyonunun uygun görmesiyle nakil kararı verilebilir. Nakline karar verilen hayvanlar kordon altından veya tecrit edildikleri yerlerden kapalı ve dışarı ile teması olmayan vasıtalara yüklenerek nakledilecek, hayvanlar kesim yerine varıncaya kadar buldukları vasıtalardan indirilmeyecek, indirildikten sonra da bu hayvanları taşıyan araçlar mutlaka temizlenip dezenfekte edilecektir. Kesim yerine getirilen

**T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü**

hayvanların en kısa sürede kesimleri sağlanacaktır. Kesilen hayvanların derileri dezenfekte edilecek, imha edilmesi gereken organları imha edilecektir. Kesim yapılan yerlerde ancak temizlik ve dezenfeksiyon yapıldıktan sonra başka hayvanların kesimine müsaade edilecektir.

- 2.3 Nakline karar verilen hayvanların çıktıkları yerlerdeki yem artıkları ile gübreler bir yerde toplanarak imha edilecek, kullanılabilir eşyalar dezenfekte edilerek sahiplerine verilecek, ahırlar ve çevreleri mutlaka temizlenip dezenfekte edilecektir.
- 2.4 Kordon altındaki yerler veya tecrit mahallerine, çıkan hastalığa hassas hayvanların girişine izin verilmeyecektir.
- 2.5 Kordon altında bulunan yerlerdeki mezbaha ve kombinalara kesilmek üzere kontrollü olarak getirilen hayvanların kesimlerine izin verilecek, kesilmeyen hayvanların ise kordon dışına çıkışına müsaade edilmeyecektir.

F- MENŞE ŞAHADETNAMESİNİN DÜZENLENMESİ İLE İLGİLİ HUSUSLAR

1. Menşe şahadetnamesinin basımı ve teslimi,

- 1.1 Menşe şahadetnamesi, 16.12.1987 tarih ve 19666 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Köy ve Mahalle Muhtarlarının Ödeneklerinin Ödenme Usulü, Köy ve Mahalle Muhtarları ve İhtiyar Heyetleri Tarafından Verilecek Resmi Evrak ile Mahalle Muhtarlarının Harç Tahsilatının ve Paylarının Ödenme Biçimi Hakkında Yönetmelikte belirtilen örneğe göre, İl Müdürlüğü Döner Sermayeleri tarafından dip koçanlı, cilt ve seri numaralı, kendinden karbonlu olarak aslı beyaz ve tırtıllı, koçanı renkli ve tırtılsız, ait olduğu İl/İlçe dışında kullanımının önüne geçilebilmesi için İl ve İlçe adı yazılı olarak bastırılacaktır. Buralardan temin edilen menşe şahadetnameleri, İl/İlçe Müdürlüklerince Belediyelere ve Köy Muhtarlıklarına zimmetle teslim edilecek, menşe şahadetnamelerinin koçanları yine zimmetle teslim alınarak denetime hazır bekletilecektir. İl Müdürlüğü Döner Sermayeleri tarafından bastırılan menşe şahadetnamesi koçanının satış bedeli, Bakanlığımız İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı tarafından her yılın Ocak ayında belirlenmektedir.

2. Menşe şahadetnamesinin düzenlenmesi

- 2.1. Menşe şahadetnameleri ilgili Köy Muhtarlığı veya Belediye Başkanlığınca tanzim edilip aslı ilgiliye verilecek, sureti ise menşe şahadetnamesi kayıt defterine işlendikten sonra düzenleyenlerce muhafaza edilecek, biten koçanlar İl/İlçe Müdürlüklerince kontrol edilip zimmetle teslim alınacak ve sonra yenileri yine zimmetle verilecektir. Alınan dip koçanlar ise İl/İlçe Müdürlüklerince muhafaza edilecektir.
- 2.2 Menşe Şahadetnamelerinin mevzuata uygun olarak düzenlenip düzenlenmediği kontrol edilecek, kontrol sonuçları tutanak altına alınarak dosyasında muhafaza edilecektir.
- 2.3 Menşe şahadetnamelerinde çizinti, silinti, kazıntı, karalama ve değişiklik olmayacak, ancak sehven yapılan yanlışlıklar her iki nüsha üzerinde de düzenleyen tarafından üzeri tek bir çizgi ile çizilip gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra mühürlenerek imzalanacaktır.
- 2.4 Aynı şahsa veya firmaya ait birden fazla araçla aynı gün aynı işletmeden çıkan, aynı yere gidecek hayvan ve hayvansal ürünler için bir menşe şahadetnamesinin alınması yeterli olacaktır. Nakil araçlarının plaka numaraları ile hayvan sahibi ile götürenin T.C. kimlik numaraları menşe şahadetnamesine yazılacaktır.
- 2.5 Aynı ilçe sınırları içerisinde farklı yerlere gidecek hayvanlar için ayrı menşe şahadetnamesi düzenlenecektir.

- 2.6 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu kapsamında; Büyükşehir Belediyelerinin sınırları genişlediğinden bu sınırlar içinde kalan köylerin mahalle statüsü kazanması nedeniyle söz konusu mahallelerden sevk edilecek hayvan ve hayvansal ürünler için bağlı oldukları Belediye Başkanlıkları tarafından menşe şahadetnamesi düzenlenecektir. Büyükşehirlerde mücavir alan içindeki ilçeler arası hayvan ve hayvansal ürün sevklerinde menşe şahadetnamesi bulundurulması yeterli olacaktır.
- 2.7 Küpelenmemiş ve kayıt altına alınmamış sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanlar için menşe şahadetnamesi düzenlenmeyecektir. Kayıt altına alınmış sığır cinsi hayvanların pasaportları kontrol edilerek kulak küpe numaraları menşe şahadetnamesine yazılacak, gerekirse ek bir liste halinde başka bir kâğıda yazılacak, imzalanıp mühürlenerek menşe şahadetnamesine eklenecektir. Koyun ve keçi türü hayvanlarda ise nakil belgeleri kontrol edilecek, imzalanıp mühürlenerek menşe şahadetnamesine eklenecektir.
- 2.8 Belediye Başkanlıkları ve Köy Muhtarlıkları kendi yerleşim yerlerindeki hayvan varlığına dâhil olmayan hayvanlar için menşe şahadetnamesi düzenlemeyecektir.

G-TEMİZLİK VE DEZENFEKSİYON UYGULAMASI İLE İLGİLİ HUSUSLAR

1. Dezenfeksiyon uygulanacak yerler,

- 1.1 Bulaşıcı hayvan hastalığı çıktığında hastalığı söndürmek veya bulaşıcı hastalıklardan korunmak için; hayvan ve hayvan maddelerini, kadvraları ve gübreleri nakleden her türlü nakil araçları ile mezbaha, kombina ve kesim yerleri, hayvan pazar ve borsaları, panayırlar ve gümrük muayene yerlerinin veteriner hekim kontrolünde temizlenip uygun dezenfektanlarla dezenfekte edilmesi mecburidir. Ayrıca hasta hayvanlarla temasta bulunanlar ile hayvan bakıcılarının temizlik ve dezenfeksiyonu da sağlanacaktır.
- 1.2 Salgın ve bulaşıcı hastalık riski bulunan ülkelerden, yurda giriş yapan canlı hayvan ve hayvansal ürün taşıyan kara taşıtları ile yurtiçinde hayvan ve hayvan maddesi taşıyan tüm nakil araçları dezenfeksiyona tabi tutulacaktır.

2. Temizlik ve dezenfeksiyon uygulanması

- 2.1 Yurtiçinde hayvan ve hayvan maddesi taşıyan tüm nakil araçları yüklenmeden evvel temizlenip dezenfekte edilecektir. Söz konusu nakil araçları boşaltıldıktan sonra da temizlik ve dezenfeksiyona tabi tutulacaktır. Hastalık etkenlerinin yayılmasını engellemek amacıyla, hayvan pazar ve borsaları ile panayırlar hayvanların dağılmasından, gümrük muayene yerleri muayene bittikten, mezbaha, kombina ve kesimhaneler ise günlük çalışma bitiminden sonra temizlenip dezenfekte edilecektir. Temizlik ve dezenfeksiyon yapılmadan bu yerlere hayvanların girmesine müsaade edilmeyecektir.
- 2.2 Mezbaha ve kombinalar ile kesimhane tesislerinin bekleme yerleri ile temizlik ve dezenfeksiyonuna ilaveten nakil araçlarının temizlik ve dezenfeksiyonu sağlanacaktır.
- 2.3 Dezenfeksiyon, ayrıca salgın ve bulaşıcı hastalık riski bulunan ülkelerden yurda giriş yapan canlı hayvan ve hayvansal ürün taşıyan kara taşıtlarına uygulanacaktır. Bu amaçla, gümrük giriş kapılarında bulunan Tahaffuzhane ve Gümrük Veteriner Müdürlüklerinde otomatik pulverize dezenfeksiyon sistemiyle, diğer giriş kapılarında ve yurtiçinde ise seyyar pulverizatörler ile dezenfeksiyon yapılmaktadır.
- 2.4 Hayvan ve hayvansal ürünleri taşıyan tüm nakil araçlarının temizlik ve dezenfeksiyonu için İl/İlçe Müdürlüklerinde sabit dezenfeksiyon sistemleri kurulacak, sabit dezenfeksiyon sistemleri bulunmayan yerlerde seyyar pulverizatörlerle dezenfeksiyon yapılacaktır.

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü

- 2.5 Araç dezenfeksiyonunda kullanılacak dezenfektan maddelerin temini ve dezenfeksiyon yapacak elemanların görevlendirilmesi İl/İlçe Müdürlüklerince yapılacaktır.
- 2.7 Temizlik işlemi için tazyikli su sistemlerinin kurulması ve gerektiğinde belediye itfaiye teşkilatlarının temizlik ve dezenfeksiyon çalışmalarına katılması amacıyla belediye ve borsa yetkilileri ile işbirliği ve koordinasyon sağlanacaktır.

3 . Dezenfeksiyon ücreti ve dezenfeksiyon belgesinin düzenlenmesi

- 3.1 Dezenfeksiyon resmi veteriner hekim gözetiminde yapılacak ve dezenfeksiyon işleminden sonra araç sahibine dezenfeksiyon belgesi **(EK-35)** verilecektir.
- 3.2 Dezenfeksiyon belgesi İl Müdürlüğü Döner Sermayeleri tarafından dip koçanlı, cilt ve seri numaralı olarak bastırılacaktır. Veteriner hekim tarafından 1 (bir) asıl ve 1 (bir) suret olarak doldurulacak, aslı yetiştiricilere verilecek, sureti ise düzenleyenlerce muhafaza edilecektir.
- 3.3 Sorumlu yönetici (veteriner hekim) istihdam eden işletmelerden çıkan araçlar için düzenlenen dezenfeksiyon belgesine itibar edilecek, bu belge resmi veteriner hekim tarafından onaylanacak ve belirli aralıklarla dezenfeksiyon işlemlerinin yapılıp yapılmadığı kontrol edilecektir. Kontrol sonuçları tutanak altına alınarak dosyasında muhafaza edilecektir.
- 3.4 İl Müdürlüklerinin Döner Sermaye makbuzları kullanılarak her yıl Bakanlıkça belirlenen dezenfeksiyon ücreti, salgın ve bulaşıcı hayvan hastalığı riski bulunan ülkelerden yurda giriş yapan canlı hayvan ve hayvansal ürün taşıyan araçlar ile yurtiçinde canlı hayvan ve hayvan maddesi taşıyan araçlardan alınacaktır. Alınan dezenfeksiyon ücretinin; hayvan sağlığı hizmetlerinde kullanılmak üzere dezenfeksiyon sistemlerinin bakımı ve tamiri, mobil dezenfeksiyon makinesi alınması, dezenfektan madde alımı ve dezenfeksiyon işlerinde çalıştırılan geçici işçi ücretlerinin karşılanmasında kullanılacaktır.
- 3.5 Dezenfeksiyon işleminden beklenen yarar tamamen kurumsal olup, diğer kurum ve kuruluşlar tarafından kar amacı güdülerek menfaat karşılığı dezenfeksiyon yapılmayacaktır.

Ğ-YURT İÇİ VETERİNER SAĞLIK RAPORLARININ DÜZENLENMESİ İLE İLGİLİ HUSUSLAR

1. Muayene yeri ve zamanı

- 1.1. Sevk edilecek hayvan ve hayvansal ürünlerin görevli resmi veteriner hekim tarafından muayene ve kontrolü yapılacaktır. Muayene ve kontroller İl/İlçe Müdürlüğü'nün bünyesinde ve Hayvan Sağlığı Şube Müdürlüğü'nün sorumluluğunda tespit edilen muayene yerlerinde yapılacaktır. Muayene ve kontrol yerlerinin düzenlenmesinden İl/İlçe Müdürlükleri sorumlu olacaktır.
- 1.2. Hayvan ve hayvansal ürün sevklerinin daha sağlıklı olarak yapılması için muayene ve kontrollerin mümkün olduğunca mesai saatleri içerisinde, gün ışığında ve her yılın başında toplanan Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyonu tarafından belirlenen yerlerde yapılması sağlanacak ve aksaklıklara meydan verilmeyecektir. Sevklerin mesai saatleri dışında veya resmi tatillerde yapılması halinde, bu kontrolleri gerçekleştiren personele, 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 35'inci maddesinin (5) inci fıkrasına göre döner sermaye bütçesinden fazla çalışma ücreti ödenecektir.

2. Veteriner Sağlık Raporu düzenleme yetkisi

- 2.1. Veteriner sağlık raporları illerde, Hayvan Sağlığı Şube Müdürleri ve bu şubede görevli resmi veteriner hekimler ile ilçelerde, veteriner hekim olan İlçe Müdürleri ve İlçe Müdürlüklerinde

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü

görevli resmi veteriner hekimler, 4-B statüsünde İl ve İlçe Müdürlüklerinde görevli resmi veteriner hekimler, İl/İlçe Müdürlüğü'nün uygun görmesi, yeterli donanım ve teknik altyapının olması halinde köy ve beldelere atanan 4-B statüsünde resmi veteriner hekimler tarafından düzenlenecektir. Bununla ilgili olarak 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliği'nin veteriner sağlık raporu düzenlenmesine ilişkin 74 üncü maddesinde belirtilen hükümlere riayet edilecektir.

2.2. Resmi veteriner hekim bulunmadığı hallerde sevk işlemleri; o yerdeki veteriner sağlık teknisyeni veya teknikeri tarafından menşe şahadetnamesine sığır cinsi hayvanların kulak küpe numaraları ve pasaportları ile koyun ve keçi türü hayvanların kulak küpe numaraları ve nakil belgeleri kontrol edilip hayvanlara yapılan aşıların tarih ve özellikleri yazılıp imzalandıktan sonra, en yakın İl/İlçe Müdürlüğü'nde görevli resmi veteriner hekim tarafından veteriner sağlık raporuna çevrilmesiyle yapılacaktır.

3. Veteriner Sağlık Raporunun düzenlenmesi ile ilgili genel hükümler

3.1. Hayvan ve hayvansal ürün nakillerinde, muayene ve kontrolden geçirilerek nakli uygun görülen hayvan ve hayvansal ürün için görevli resmi veteriner hekim tarafından Bakanlıkça bastırılıp dağıtılan soğuk damgalı ve kendinden karbonlu Hayvan Sevklerine Mahsus Yurtiçi Veteriner Sağlık Raporu (**EK-36**), Yurtiçi Hayvan Maddelerinin Sevkine Mahsus Veteriner Sağlık Raporu (**EK-37**) ve Kanatlı Hayvan Sevklerine Mahsus Yurtiçi Veteriner Sağlık Raporu (**EK-38**) düzenlenecektir.

3.2. Sevk raporlarına sevk sahibinin adı, soyadı, T.C. numarası, açık adresi (**hayvanlar için çıkış işletmesinin numarası da yazılacaktır**), sevk edilen hayvan ve hayvansal ürünlerin nevi ve miktarı, gideceği yerin açık adresi (**hayvanlar için varış işletmesinin numarası da yazılacaktır**) yazılacak, nakil araçlarının plakaları ve araç sürücüsünün ismi raporlarda belirtilecektir. Muayeneyi yapan resmi veteriner hekimin adı, soyadı ve memuriyet sicil numarası yazıldıktan sonra imzalanıp, noksansız ve okunaklı olarak resmi mühürle mühürlenecektir.

3.3. Veteriner sağlık raporu düzenleyen resmi veteriner hekimlerce hayvan ve hayvansal ürünlerin muayene ve kontrolleri titizlikle yapılacaktır. Menşe şahadetnamesi düzgün tanzim edilmeyen, orijini belli olmayan, ülkemizin morfolojik ırk özelliklerini taşımayan hayvanlar için rapor düzenlenmeyecektir.

3.4. Sevk raporları düzenlenirken köy, ilçe ve il hayvan mevcutları göz önünde bulundurulacaktır. Hayvan Sağlığı Şube Müdürleri/İlçe Müdürleri İl/İlçelerinden yapılan sevklerde; köy ve mahallelerdeki hayvan mevcudu ile sevk yapılan hayvan sayısını kontrol edecek mevcuttan fazla olan sevkler titizlikle incelenecektir.

3.5. Aynı tarihte, aynı şahıs veya firmaya ait birden fazla araçla, aynı yere sevk edilecek hayvanlar için tek veteriner sağlık raporu düzenlenecektir.

3.6. Hayvan ve hayvansal ürünlerin naklinde tanzim edilen veteriner sağlık raporlarının kayıt ve takibi amacıyla, "Yurtiçi Hayvan Sevk Formu" ve "Yurtiçi Hayvan Maddesi Sevk Formu" şeklinde bilgisayar ortamında doldurulan formlar yıl sonunda çıktı alınarak illerde Hayvan Sağlığı Şube Müdürü, ilçelerde İlçe Müdürü tarafından tasdik edilip, denetim için dosyalarında muhafaza edilecektir.

3.7. İl/İlçe Müdürlüklerince hayvan ve hayvansal ürünlerin hareketlerinin kontrolüne ilişkin tedbirler arttırılacak, yol kontrolleri konusunda ilgili kolluk kuvvetleri ile koordinasyon sağlanacak, belgesiz veya belgesindeki özelliklere uymayan hayvan veya hayvansal ürün nakleden şahıslar hakkında 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'na göre yasal işlem yapılacaktır.

3.8. 22 Ocak 2011 tarih ve 27823 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıkları ve Bildirimine İlişkin Yönetmelik"te belirtilen ihbarı mecburi hayvan hastalıklarından

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü

birine yakalandığı tespit edilen veya resmi veteriner hekiminin onayına istinaden zorunlu kesime sevk edilecek hayvanlar için düzenlenecek Yurtiçi Veteriner Sağlık Raporunun; Sevk Sebebi hanesine “..... **nedeniyle mecburi kesim**” ibaresi, Hayvanların Gideceği Yer ve Adresi hanesine ise “**mezbaha/kombinanın açık adresi**” yazılacak ve raporun alt bölümünde yer alan “3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununun 4. maddesinde belirtilen ihbarı mecburi hastalıklara ait tedbirler bulunmadığından ve yapılan klinik muayenelerinde sağlıklı bulduklarından...” bölümü çizilerek iptal edilecektir. **Resmi veteriner hekimin onayıyla zorunlu kesime sevk edilecek hayvanlarda aşı şartı aranmayacaktır.**

3.9. Yurtiçi hayvan ve hayvansal ürün sevklerinde Veteriner Sağlık Raporu düzenlenirken aşağıdaki birimler kullanılacaktır:

Canlı hayvan “Adet” (Büyükbaş, küçükbaş, balık ve arı dışındaki hayvanlar); Canlı büyükbaş, küçükbaş hayvan “Baş”; Balık “Kg”; Arı “Kovan”; Et “Kg”, Karkas “Adet” + “Kg” (Her ikisi de belirtilecektir.); Süt “Lt”; Yumurta “Adet” (Paket ve koli kapasitesi belirtilecektir.); Bal “Kg”; Deri “Kg”; Yün “Kg”; Yapağı “Kg”; Tiftik “Kg”; Bağırsak “Kg+Bandil” (Varsa birlikte belirtilecektir.); Sakatat “Kg”; Tırnak “Kg”; Boynuz “Kg”; Kan-sıvı “Lt”; Kan-unu “Kg”; Kemik ve kemik unu “Kg”; Gübre “Kg”.

3.10. Büyükşehirlerde hayvan ve hayvansal ürün sevklerinde, Büyükşehir Belediye mücavir alanının tek bir sınır olarak kabul edilerek merkez ilçeler arasındaki sevkler ilçe idari sınırı gibi değerlendirilerek veteriner sağlık raporu düzenlenmeyecektir.

3.11. Yeni formatta “Veteriner Sağlık Sertifikası” gönderilene kadar, İl Müdürlüğü stoklarında mevcut olan Veteriner Sağlık Raporları kullanılmaya devam edilecektir.

5. Arı, balık, yarış atı, deve ve kanatlı hayvan sevkı

5.1. Arı ve balıkların yurtiçi nakillerinde veteriner sağlık raporu düzenleyen resmi veteriner hekimlerce muayene ve kontroller yapılacak, uygun bulunmaları durumunda menşe şahadetnamesine istinaden veteriner sağlık raporu düzenlenecektir.

5.2. Bakanlık veri tabanına kayıtlı işletme tescil belgesi bulunan gezginci arıcılar, her yılın ilk hareketinde arılarını başka il ve ilçelere sevk ederken, menşe şahadetnamesi olarak veteriner sağlık raporu düzenlenmesi için İl/İlçe Müdürlüklerine başvuracaktır. Aynı yıl içinde 31 Aralık tarihine kadar yapacakları hareketler için, bir önceki sağlık raporu ibraz edilecek gerekli sağlık muayene ve kontrollerinin yapılmasından sonra yeni veteriner sağlık raporu düzenlenecek olup yeniden menşe şahadetnamesi istenmeyecektir.

5.3. Arı sevklerinde veteriner sağlık raporu düzenlenirken aktif arılı kovanların ve arıcıların Arıcılık Kayıt Sistemine kayıtlı olması koşulu aranacaktır. Arı yetiştiricileri birlik üyesi olmasalar dahi kovanlara Arı Yetiştiricileri Birliğinden temin edilen plakalar uygulanarak AKS'ye kayıt edilmesi sağlanacaktır.

7.8. Birincil üretim kapsamına giren ve doğal yapısında değişiklik olmayan süzme bal veteriner sağlık raporu ile nakledilecek olup; bu balın 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu kapsamında çalışma izni ve gıda sicil kaydı yapılmış işletmelerde paketlenip etiketlenmesi durumunda ise veteriner sağlık raporsuz olarak nakledilecektir.

7.9. Bal sevklerinde nakli yapanın toptancı olması halinde, balın nereden temin edildiğine dair belgelerin ibraz edilmesi şartı aranacaktır.

1.10. ARILARIN AMERİKAN YAVRU ÇÜRÜKLÜĞÜ

- 1.10.1.** Hastalıkla mücadelede; HSZ Yönetmeliği'nin 129. maddesi ve bu Yönetmelik çerçevesinde hazırlanan “**Bal Arılarının Amerikan Yavru Çürüklüğü Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Talimatına**” titizlikle uyulacaktır.
- 1.10.2.** Kullanılan ilaçlar ile ilgili 09.12.2005 tarih ve 2005/74 sayılı Genelge çerçevesinde uygulama yapılması için arı yetiştiricileri bilgilendirilecektir.
- 1.10.3.** Hayvan Sağlığı Şube Müdürlükleri, üretim izni olarak temel petek üretimi yapan tüm işletmelerden Kontrol Şube Müdürlükleri ile işbirliği içerisinde, üretimin yoğun olduğu Şubat, Mart, Nisan, Mayıs, Haziran aylarında olmak üzere yılda en az iki kez numune alınacaktır. Bu numuneler Amerikan Yavru Çürüklüğü hastalığı açısından incelenmek üzere Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsü Müdürlüklerine gönderilecektir. Hastalığın tespiti halinde numunelerin imal edildiği işletmeler hakkında “Hayvan Sağlığı ve Zabitası Yönetmeliği” ve “Bal Arılarının Amerikan Yavru Çürüklüğü Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Talimatı” kapsamında yasal işlem yapılacaktır.
- 1.10.4.** Arı İşletmeleri ve Temel Petek Üretim Yerleri Faaliyet Raporu (**EK-14**) 6 ayda bir Genel Müdürlüğümüze gönderilecektir. İkinci dönem gönderilecek söz konusu formda, temel petek üretim yerleri bu dönemde kontrol edilmeyeceğinden, ilgili bölüm doldurulmayacaktır. Hastalık tespit edilen her bir temel petek işletmesi için yapılan işlemlere dair hazırlanacak rapor ayrıca Genel Müdürlüğümüze gönderilecektir.
- 1.10.5.** Üretim izni olmadan faaliyet gösteren yerler, üretim izni alana kadar üretimden men edilecektir.
- 1.10.6.** Temel petek üretim yerlerinden alınan bal mumu numunelerinin, laboratuarda yapılan analizleri sonucunda hastalık etkeninin tespit edilmesi durumunda; imalathanenin üretimi durdurulacak, mevcut stoklara el konularak satışı engellenecektir. Mevcut stok, yönetmelikte belirtilen sterilizasyon işlemine tabi tutulmasından ve üretimde kullanılan kazan ve ekipmanların dezenfeksiyonundan sonra yeniden numune alınarak ilgili laboratuara gönderilecek, laboratuvar muayenelerinde uygun çıkması halinde ancak imalathanenin tekrar üretim ve satış yapmasına izin verilecektir.

1.11. KÜÇÜK KOVAN KURDU (AETHINA TUMIDA)

- 1.22.1** Larvaları bal veya polen depolu peteğin içerisinden tünel kazarak peteğe zarar veren veya bunları yok eden, bala dışkı bırakan, balın rengini değiştiren ve balda mayalanmaya ve köpüklenmeye yol açan bir böcektir. Söz konusu semptomların görüldüğü kovanlar hastalık yönünden incelemeye alınacaktır. Kovan hareketleri ve etkenle bulaşık ekipman kullanımı hastalığın yayılmasına neden olduğundan hastalık görülen işletmede kovan hareketleri ile bulaşık materyalin hareketleri kısıtlanacaktır.
- 1.22.2** Hastalık tespit edilen arıcılık işletmesinde bulunan ısıya dayanıksız malzemeler ve kovanın tamamı arılıktan uzak bir yerde kazılan bir çukurda yakılarak imha edilir. Isıya dayanıklı kovanın gövde, kapak ve dip tahtası ile işletmede kullanılan her türlü malzeme, yüzeyler iyice kazındıktan sonra pürmüzle yakılarak kullanılmasına izin verilir.

1.12. TROPİLAELAPS AKARI (TROPİLAELAPS MİTE)

- 1.12.1.** Arıları etkileyen bir parazit olan Tropilaelaps akarı uzunluğu 1 mm' ye kadar uzanan kırmızı kahverengi bir akardır. Tropilaelaps akarlarının istila ettiği kolonilerde, Varroa hastalığına benzer hasarlar görülür. Yavru arılarda yüksek mortalite düzeyleri, düzensiz

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü

veya zayıf yavrulama, delikli kapsüller ve yetişkin arıların beklenen yaşam ömründe azalma görülebilir. Şiddetli istilalarda ölü yavru sayısı fark edilebilir koku yayacak kadar artabilir. Varroa için kullanılan akarasitler büyük olasılıkla Tropilaelaps'a karşı etkilidir. Söz konusu semptomların görüldüğü kovanlar hastalık yönünden incelemeye alınacaktır. Kovan hareketleri hastalık görülen işletmede kısıtlanacaktır.

1.12.2.Hastalık tespit edilen arıcılık işletmesinde bulunan ısıya dayanıksız malzemeler ve kovanın tamamı arılıktan uzak bir yerde kazılan bir çukurda yakılarak imha edilir. Isıya dayanıklı kovanın gövde, kapak ve dip tahtası ile işletmede kullanılan her türlü malzeme, yüzeyler iyice kazındıktan sonra pürmüzle yakılarak kullanılmasına izin verilir.

1.25 İHBARI MECBURİ DİĞER HAYVAN HASTALIKLARI

1.25.1 5996 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi ile İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıkları yeniden belirlenmiş ve 22 Ocak 2011 tarih ve 27823 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.

1.25.2 Bakanlığımızca 5996 sayılı Kanun gereği hazırlanması gereken ikincil mevzuat çalışmaları, Avrupa Birliği mevzuatı paralelinde sürdürülmektedir.

1.25.3 Söz konusu ikincil mevzuat çalışmaları tamamlanana kadar 3285 sayılı Kanun çerçevesinde yayımlanmış Yönetmelik ve talimatlarda yer alan, 5996 sayılı kanuna aykırı olmayan hükümlerin uygulanmasına devam edilecektir.

1.25.4 Bakanlığımızca Avrupa Birliği mevzuatı doğrultusunda yayımlanan ancak daha önce ihbarı zorunlu hastalıklar listesinde yer almayan hastalıklar için mevzuat oluşturulana kadar hastalığın tespit edildiği işletmelerde kordon ve karantina önlemleri alınacak, hasta, şüpheli ve sağlam hayvanlar birbirinden ayrılacaktır. Hastalığın yayılımının önlenmesi için hasta ve şüpheli hayvanların kesime sevk edilmesi için yetiştiriciler teşvik edilecektir. Hastalık nedeniyle konulan kordon ve karantina önlemleri, klinik semptomların ortadan kalkmasından sonra, etkenin inkübasyon süresi dikkate alınarak yapılacak laboratuvar incelemesinde, etkenin tespit edilmemesi durumunda, temizlik ve dezenfeksiyon yapılarak kaldırılacaktır.

1. İHBARI MECBURİ OLMAYAN BAZI HASTALIKLAR

2.6 VARROASIS

2.6.1 Varroa hastalığı arı yetiştiricilerini büyük ekonomik kayıplara uğratan hastalıklardan biridir. Yetiştiricilere hastalık hakkında bilgi verilerek, hastalık ile mücadelede asıl önemli noktanın bilinçli bir arıcılık olduğu anlatılacak ve gerekli bilgilendirmeler yapılacaktır.

2.6.2 Yetiştiricilerin arı sağlığında ruhsatsız ve veteriner hekimlerin kontrolü dışında etiket dışı ilaç kullandıkları veya ilaçları uygun zamanda kullanmadıkları bunun sonucunda da arı ürünlerinde kalıntı problemleri oluştuğu bilinmektedir. Yetiştiricilerle yaygın bir şekilde temas kurularak hastalıkların; doğru ilaçların doğru zamanda kullanılması ile önlenebileceği hatırlatılacaktır.

2.6.3 Varroa ile mücadele için fiziksel, kimyasal, biyolojik ve hatta genetik yöntemler denenmekle birlikte en çok kimyasal yolla mücadele edilmektedir. Kimyasal yolla yapılan mücadele bazen yanlış uygulamalar sonucu arı akarları yanında kendisi de bir akar olan arıya da zarar vermektedir. Mücadelede kullanılması gereken ilaçlar, uygun dozları ve zamanı konusunda yetiştiricilere yapılacak eğitim çalışmalarına önem

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü

verilmelidir. Eğitimlerde akarlarda oluşabilecek dirençlilikten dolayı münavebeli ilaç kullanımının önemine dikkat çekilmelidir.